

info

Št. 66 · September 2002 · Slovenska izdaja

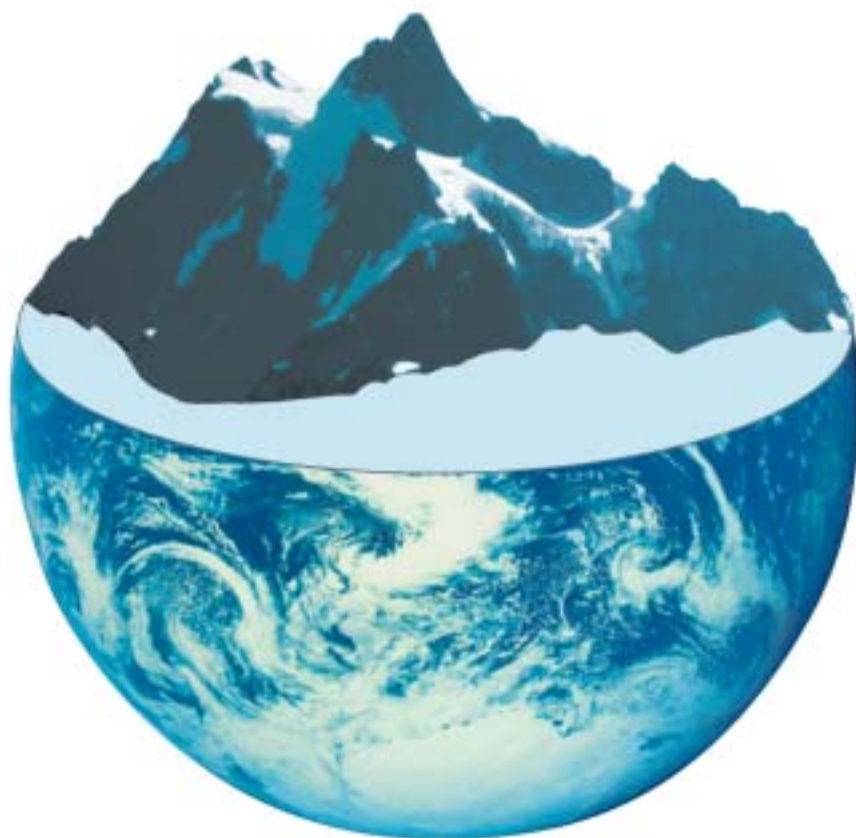
Commission
Internationale
pour la
Protection
des Alpes

Internationale
Alpenschutz-
kommission

Commissione
Internazionale
per la Protezione
delle Alpi

Mednarodna
komisija za
varstvo Alp

Avstrija
Francija
Italija
Lihtenštajn
Nemčija
Slovenija
Švica

Rio + 10 in Alpska konvencija

Rio + 10 = Alpska konvencija 2002 = trajnostni razvoj?

Draga bralka, dragi bralec!

Poznam ljudi, ki jih oblije rahla slabost, ko slišijo za «trajnostni razvoj». Deloma jih lahko razumem, saj se komajda še kateri drug pojem tolikokrat omenja v nedeljskih govorih in uporablja v napačnih povezavah. A kljub vsemu zasnova trajnostnega razvoja še vedno ostaja najpomembnejše načelo za razvoj v tem

tako bliža koncu proces, ki so ga zaznamovala dolga in pogosto trda pogajanja. Pravi izziv pa se šele začne, namreč udejanjanje vseh številnih besed Alpske konvencije in protokolov v praksi in njihova napolnitev z življenjem.

V naravi je v tem trenutku od lepih načel bore malo videti; Alpski konvenciji grozi, da bo ostala samo potiskan kos papirja, če ne bo ne volje ne sredstev za njeno izvajanje. Dokumenti, npr. prometni protokol, so veliko več kot samo izjave o političnih namerah. Tukaj je potrebno konkretno delovanje pogodbenic (in Evropske unije!) in tukaj bo do konfliktov prihajalo na povsem konkretni ravni. Ne nazadnje so se za dolgotrajne procese izkazale še preprostejše zadeve, kot je, recimo, ustanovitev stalnega sekretariata Alpske konvencije, ker se pogodbenice celo desetletje niso uspele sporazumeti za ustrezno rešitev teh vprašanj. Marsikaj bo treba še storiti, tudi na območju Alp. Lotimo se torej dela in ne bojmo se konfliktov!

Katharina Lins

Podpredsednica CIPRE-International

Uvodnik

stoletju in osrednja tema Agende 21, ki je bila sprejeta leta 1992 v Rio.

Cilj, ki si ga je zastavila Alpska konvencija, je pravzaprav isti: čeprav se pojem «trajnostni razvoj» v tem dokumentu sploh ne pojavlja, gre za razvoj v vseh alpskih državah, ki je sprejemljiv z okoljskega in družbenega vidika.

V kratkem bodo začeli veljati protokoli Alpske konvencije. Avstrija, Lihtenštajn in Nemčija so ratifikacijski postopek zaključile že poleti. Po trinajstih letih se

VSEBINA

● Rio in Alpska konvencija

4 Svetovni vrh v Riu in Alpska konvencija

5 Položaj gorskih območij deset let po Riu

● Lokalna agenda 21

6 Kaj je lokalna agenda 21?

Zasnova delovanja pri Omrežju občin
«Povezanost v Alpah»

7 Saint-Martin izbral razvojno pot, ki obeta prihodnost

Trajnostni razvoj na vseh področjih

Uresničevanje Alpske Konvencije

8 Dejavnosti in načrti za izvajanje Alpske konvencije

9 Omrežje občin «Povezanost v Alpah»

Mreža zavarovanih območij v Alpah

Alpsko mesto leta

● Bela knjiga/ črna lista

10 Ohranjanje kulturne krajine

Preprosta prebivališča spremenjena v počitniške hiše

● Novice

11 CIPRA-Italija praznuje desetletnico delovanja

Obširna publikacija o rastu
gorskih območij na severni polobli

● alpMedia

12 Nov dosje alpMedia: Vetrna energija v Alpah

Svetovni vrh v Riu in Alpska konvencija

Od svetovnega vrha, ki je v Rio de Janeiru potekal junija 1992, je vsepovsod slišati pojem «trajnostni razvoj». Od takrat dalje skorajda ni bilo več objavljenega mednarodnega dokumenta, ki ne bi opozarjal na trajnostni razvoj.

Alpska konvencija je bila podpisana že sedem mesecev pred tem, novembra 1991, zato bomo v njej sicer zaman iskali «ključni politični pojem 21. stoletja», a bistvene komponente trajnostnega razvoja so orisane že v okvirni konvenciji: Alpe so življenjski in gospodarski prostor domačega prebivalstva, gospodarski interesi morajo biti skladni z ekološkimi zahtevami.

Terminologija protokolov o izvajanju Alpske konvencije na posameznih področjih, ki so bili izdelani v devetdesetih letih, izhaja iz usmeritev za uresničevanje trajnostnega razvoja, ki so bile sprejete v Riu. Vse se začne s stavkom, da se pogodbenice s podpisom Alpske konvencije zavezujejo k zagotavljanju „celostne politike za varstvo in trajnostni razvoj alpskega prostora“. Alpska konvencija in pripadajoči protokoli veljajo upravičeno za doslej najcelovitejšo zasnovo za uresničevanje trajnostnega razvoja na ravni velike

regije. A tudi najboljša zasnova prav nič ne pomaga, če za njeno izvajanje ni ne volje ne sredstev. Bilanca zadnjih desetih let ni nič kaj spodbudna: problemi so sicer razkriti in poti za njihovo rešitev načrtane, a na pot v trajnostni razvoj se (še) nismo odpravili.

179 držav je pred desetimi leti v Riu soglasno sprejelo akcijski načrt za uresničevanje socialnih, ekonomskih in ekoloških načel trajnostnega razvoja. Agenda 21, obsežen delovni program za 21. stoletje, želi preprečevati revščino na svetovni ravni in vzpostaviti stanje v okolju, ki bo na visoki kakovostni ravni. Osemindvajseto poglavje Agende 21 tudi prepoznava bistveno vlogo, ki jo imajo lokalne oblasti pri uresničevanju trajnostnega razvoja, zato naj bi vsaka lokalna oblast do leta 1996 ugotovila mnenje prebivalcev in na tej podlagi izdelala lokalno agendo 21.

Tako ambiciozen cilj, ki so si ga zastavili udeleženci na svetovnem vrhu v Riu, ni bil uresničen, pa vendarle je CIPRA s pobudo za ustanovitev Omrežja občin «Povezanost v Alpah» sprožila prvi impulz za proces, ki je zbudil posnemanje (glej tudi prispevek na str. 9). Proces agende 21 so začele izvajati številne občine tudi izven Omrežja občin. Prebivalci in občinske oblasti so se med seboj začeli povezovati in pripravili so skupne razvojne možnosti za uresničevanje trajnostnega razvoja.

Medtem ko občine razumejo Agendo 21 in Alpsko konvencijo kot dragocen instrument za oblikovanje lastne prihodnosti, pa s strani oblasti v posameznih državah prihaja bolj malo pobud. Za uresničevanje procesa lokalne agende in alpskega procesa te ne zagotavljajo dovolj finančnih sredstev in razen v nekaj izjemnih primerih komajda izvajajo Alpske konvencije, pri čemer se že dolga leta izgovarjajo na dejstvo, da izvedbeni protokoli še vedno niso ratificirani.

Vse to se mora kar najhitreje spremeniti, k temu nas ne nazadnje priganjajo vprašanja, ki se navezujejo na našo prihodnost. In ko bodo izvedbeni protokoli še v letošnjem letu začeli veljati, bodo pogodbenice Alpske konvencije morale dokazati, da načela trajnostnega razvoja upoštevajo odgovorno in resno. In ne samo z besedami, temveč s konkretnimi projekti in finančnimi sredstvi.

*Andreas Weissen
Predsednik CIPRE-International*

Položaj gorskih območij deset let po Riu

Trinajsto poglavje Agende 21, ki je bila sprejeta na konferenci ZN o okolju in razvoju v Riu, obsega dve osrednji programski področji: ustvarjanje podlage za poznavanje lastnosti okolja in trajnostnega razvoja v gorskih ekosistemih ter spodbujanje celostnega razvoja porečij in alternativnih možnosti za zagotavljanje materialnih osnov za življenje. Odkar je bilo sprejeto trinajsto poglavje, je minilo deset let. In kakšen je položaj danes?

Napredek, ki je bil dosežen pri poznavanju gorskih ekosistemov in v okviru posebnih izzivov, ki jih s seboj prinaša razvoj v gorskih regijah, je pomemben, a glede na ravnanje z naravnimi viri ne vzbuja prav velikega občudovanja. Življenjske razmere v gorah so se marsikje poslabšale, revščina je še večja.

Neustrezna politika

Številne države so spoznale, kako zelo pomembne so gorske regije, izdelale so sektorske politike ter pripravile zakonske predpise in določbe, ki urejajo rabo virov. Večina teh instrumentov pa je pogosto ustvarjena za t.i. downstream interests, kot so npr. vodna energija in elektrifikacija, pridobivanje lesa in rudnin, gradnja cest. Življenjske razmere, lokalni razvojni programi in posebni izzivi razvoja v gorskih območjih pogostokrat niso bili vključeni v nacionalno politiko držav.

V industrijskih državah in državah v razvoju med temi izzivi obstajajo velike razlike, včasih celo znotraj ene same gorske regije. Večinoma gre za probleme, kot so težka dostopnost teh predelov, obrobnost njihovega ekonomskega in političnega položaja, odseljavanje, občutljivost okolja ter različnost življenjskih razmer in kultur. V prihodnje se lahko temu pridružijo še vedno večji konflikti na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni, katerih vzrok je pomanjkanje virov, kot so voda, zemljišča, rastlinski genetski viri, les in rudna bogastva.

Države imajo ključno vlogo, a potrebno je medsebojno združevanje

Potrebujemo politiko in instrumente, ki spodbujajo razvoj v gorskih območjih z njihovega vidika, ne da bi pri tem spregledali širši politični kontekst, vključno z downstream interests in rastočim potencialom konfliktov zaradi naravnih virov v državah in med njimi.

Tovrstne politike in instrumenti temeljijo na nacionalnih in mednarodnih partnerstvih, občine iz gorskega sveta pa upoštevajo kot enakovredne partnerice.

Za izoblikovanje politike in instrumentov so večinoma pristojne države same, vendar pa politične pobude, ki jih nacionalne vlade ali posamezne inštitucije pripravijo ločeno, najverjetneje nimajo konkretnih in trajnih učinkov. To je tudi razlog, da je treba politične pobude za gorska območja zasnovati v procesu s širšo udeležbo politike, gospodarstva in prebivalcev.

Številna gorska območja se raztezajo prek meja posameznih držav, zato je za uveljavitev trajnostnega razvoja zelo pomembno njihovo večstransko sodelovanje, kar kaže primer Alpske konvencije. Prav tako je nujno, da prihodnje politične pobude na mednarodni ali nacionalni ravni intenzivneje sodelujejo z obstoječimi ali nastajajočimi, tematsko ali geografsko sorodnimi instrumenti, omrežji in partnerstvi, ki so pomembni za razvoj v gorskih območjih.

*Ulrich Lutz in Lukas Frey
Direkcija za razvoj in sodelovanje, Bern*

Nadaljnja literatura:

Mountain Agenda 2002: Mountains of the World – Sustainable Development in Mountain Areas – The Need for Adequate Policies and Instruments. Naročilo pošljite na naslov: Mountain Agenda, Centre for Development and Environment, Steingrubelstrasse 3, 3008 Bern, Schweiz ali na e-naslov cde@giub.unibe.ch

Kaj je lokalna agenda 21?

Ur.- Agenda 21 je zaključni dokument, ki ga je sprejela konferenca ZN o okolju in razvoju leta 1992 v Rio de Janeiru, podpisalo pa ga je več kot 170 držav. Gre za akcijski program, v katerem so opredeljeni načelni cilji na poti k uveljavljanju globalnega trajnostnega razvoja in izoblikovana konkretna navodila za nadaljnje delovanje akterjev na vseh ravneh. Poglavitno gibalno celotnega programa je trajnostni razvoj v vseh treh razsežnostih – okoljski, družbeni in gospodarski.

Da bi tako oblikovane teoretične pogoje lahko tudi dejansko «napolnili z vsebino in življenjem» ter jih izvajali na lokalni ravni, poziva osemindvajseto poglavje Agende 21 vse lokalne oblasti in njihove prebivalce ter lokalne organizacije in zasebna podjetja, da pripravijo lokalni akcijski načrt za trajnostni razvoj – lokalno agendo 21. Proces lokalne agende 21 naj bi na politični in upravni ravni, pri prebivalcih, v gospodarstvu in drugih inštitucijah ustvaril večjo ozaveščenost glede trajnostnega razvoja, trajnostni razvoj pa bodo lokalne skupnosti morale opredeliti kot vodilni politični motiv in ga še bolj utrditi v zavesti ljudi.

Občina je politična enota, ki je najbližja državljanu, je kraj, kjer so tudi možnosti za soodločanje najugodnejše. Vključevanje prebivalstva in vseh drugih udeleženih skupin sicer ni preprosto, je pa zato na tak način mogoče doseči, da sprejete sklepe prizna širši krog ljudi. V vsaki občini naj bi oblikovali delovne skupine z vsemi zainteresiranimi, te pa naj bi najprej

zastavile splošna načela delovanja in cilje, kar bo omogočilo pripravo seznama konkretnih ukrepov. Tega sprejme občinski svet, izvajati pa bi ga moralo čim večje število udeleženi.

Področja delovanja so zelo različna in segajo od ekonomskih in ekoloških vidikov gospodarstva, prometa, energije, virov, narave/ krajine do socialne tematike, kot so delo, bivanje, izobraževanje, kultura in prosti čas.

Danes je v Evropi že več kot 3500 lokalnih skupnosti, ki izvajajo proces lokalne agende 21.

Zasnova delovanja pri Omrežju občin «Povezanost v Alpah»

Ur.- Zasnova za strategijo delovanja Omrežja občin «Povezanost v Alpah» je proces lokalne agende 21, ki z vsebinskega vidika izhaja iz Alpske konvencije, z metodološkega pa izvaja uredbo EU o okoljski presoji. Upravni organi občin, ki so udeležene v tem procesu, morajo ob intenzivni in pravočasni udeležbi posameznih organizacij, zastopnikov interesov ter prebivalcev določiti, katere cilje si je posamezna občina zastavila in kaj le-ta konkretno razume pod pojmom «trajnostni razvoj». Tovrstna definicija okoljske politike je upoštevana pri izvajanju okoljske presoje na

dveh področjih delovanja Alpske konvencije, ki sta pomembni za občino (npr. energija, turizem). Na podlagi rezultatov okoljske presoje se potrebe po nadaljnjem delovanju opredelijo v obliki okoljskega programa, ki določa, kako doseči cilje okoljske politike na obravnavanih področjih delovanja. Hkrati med občinami intenzivno poteka tudi izmenjava informacij in izkušenj, ki omogoča spoznavanje inovativnih rešitev iz drugih krajev, katerih razvoj je usmerjen v prihodnost.

Saint-Martin izbral razvojno pot, ki obeta prihodnost

Ur.- Na območju občine Saint-Martin v švicarskem kantonu Valais so vse do leta 1984 načrtovali ureditev velikega smučišča, kar pa je preprečil šele vpis doline v Zvezni inventar krajin in naravnih spomenikov nacionalnega pomena (BNL). V takem položaju so se v Saint-Martinu odločili za izvajanje procesa lokalne agende 21, obenem pa pristopili k Omrežju občin «Povezanost v Alpah». Izhajajoč iz procesa lokalne agende 21 so v tem času občina, prebivalci in združenja uspeli uresničiti že številne projekte, katerih glavni cilj je oživljanje turizma, zagotavljanje ekstenčne podlage in ohranjanje tradicije.

Tako je občina od zasebnikov odkupila propadlo naselje Ossana, ki je bilo postavljeno v nižjih predelih občine in so ga do petdesetih let prebivalci Saint-Martina uporabljali kot bivališča, v katerih so preživljali zimo. Izgradnji avtomobilske ceste so se v občini

zavestno odpovedali. Starejše objekte so postopoma obnovili, sedaj pa jih uporabljajo za potrebe družinskega turizma. Načrtujejo tudi ureditev kmetije, na kateri bodo počitniški gostje lahko neposredno nabavljali sveže domače pridelke. Leta 1999 so uredili pešpot in v celoto med seboj povezali posamezne višinske stopnje, na katerih se razteza območje občine. Nekdanje hleve vzdolž poti so prenovili v prenočišča za dopustnike in jim ohranili prvotni arhitektonski slog. Za goste poskrbijo kmetje v neposredni okolici, na 3000 metrih nadmorske višine pa so uredili še naravovarstveno središče, kjer je mogoče prenočiti, lahko pa je središče tudi izhodiščna točka za različne ekskurzije in tečaje.

Lokalna agenda 21 je v St. Martin (Valais) vnesla novo življenje in spremembe

Trajnostni razvoj na vseh področjih

V avstrijskem kraju Langenegg im Bregenzerwald lahko najdemo vse bistvene sestavine procesa lokalne agende 21, saj gre za široko zasnovan in celosten pristop, ki zajema tri razsežnosti – socialne zadeve, gospodarstvo na krajevni ravni in varstvo okolja, upošteva trajnostni razvoj kot načelo pri sprejemanju odločitev ter spodbuja intenzivno udeležbo prebivalstva v procesih odločanja.

Ur.- Proces lokalne agende se je začel leta 1997, ko so izdelali katalog idej ter izmed vseh zainteresiranih izvolili skupinov predstavnikov. Sledilo je obdobje načrtovanja – uradni začetek projekta so udeleženci obeležili z «razgibanim» srečanjem. V času izvedbene faze je bilo zagotovljeno redno obveščanje prebivalcev, predstavnikov občine in medijev. Podpora prebivalstva pa je tudi po zaključku prvotno načrtovane projektne faze še vedno tako močna, da se dejavnosti izvajajo še naprej.

Občina, ki šteje 1000 prebivalcev, je najprej poskrbela, da bodo vaščani lahko – kolikor je le mogoče – zadovoljevali svoje vsakodnevne potrebe v domačem kraju. To je okrepilo domače gospodarstvo, povečal pa se je tudi občutek identifikacije ljudi s krajem. Ustvarjena so bila nova delovna mesta. Ker prebivalcem sedaj ni treba več potovati drugam, je to pozitivno vplivalo tudi na okolje. V Langeneggu so staro kmetijo preuredili v oskrbovalno središče s frizerskim salonom, zdravniško ordinacijo in poslovnimi prostori. Odprli so trgovino z gradbenim materialom, na podlagi nove zasnove pa jim je uspelo ohraniti tudi pošto in planšarijo.

Na področju varstva okolja so v Langeneggu uresničili že številne projekte – od spodbujanja rabe obnovljivih virov energije do uporabe domačih gradiv pri gradnji občinske stavbe, postavili so ptičje valilnice, uredili odvoz odpadkov. Tudi na socialnem področju so bili prebivalci te vasi zelo dejavni, saj so organizirali različne dejavnosti in praznovanja, kar je občutek za skupnost le še okrepilo.

Staro kmečko hišo sredi Langenegga so preuredili v oskrbovalno središče

Dejavnosti in načrti za izvajanje Alpske konvencije

	Dejavnost, projekt	Nosilec/ pobudnik(i)	Vsebina / cilji
Formalna raven	Sistem opazovanja in informiranja o Alpah (ABIS)	Alpska konferenca	Opazovanje in informiranje: od 01.01.1997 dalje. Izdano prvo poročilo o delu v štirih jezikih skupaj s poljudnoznanstveno predstavitevijo delovanja in podatkov o Alpah v obliki brošure. Spletni naslov: www.abis.int
	Stalni sekretariat	Pogodbenice	Ustanovitev sekretariata (naloge: usmerjevalni urad, kontroling itd.). Pogodbenice so svoje kandidature že predložile, odločitev o izbiri mesta, ki bo postal sedež sekretariata, bo sprejeta novembra 2002. Spletni naslov: www.alpenkonvention.org
Vsebinska raven – integrirani pristopi	«Vsealpska informacijska kampanja»	CIPRA – International, EU Podpora s strani združenj in društev	Enkratno obveščanje širše javnosti, referenčni prostor: alpske države in EU (izvedba projekta v letih 1993-95). Spletni naslov: www.cipra.org
	«Avstrijska kampanja za informiranje, komuniciranje in motiviranje»	CIPRA Avstrija, Zvezno ministrstvo za okolje, mladino in družino (Avstrija), deloma v sodelovanju z zveznimi deželami, podpora s strani združenj in društev	Obveščanje širše javnosti, komuniciranje z javnostjo in njeno motiviranje na srednje- / dolgoročni ravni. Referenčni prostor: Avstrija, zlasti avstrijski del Alp. Izvedba projekta: od 1994 dalje. Spletni naslov: www.umweltdachverband.at/cipra/
	«Alpe – krajina leta 1995/96»	Naturfreunde Internationale, Naturfreunde Österreich (Avstrija), Naturfreunde Schweiz (Švica)	Oblikovanje okoljske zavesti z opredelitvijo «ekoloških elementov za Evropo kot skupnostjo»; v tem projektu: dve vzorčni regiji (Avstrija, Švica); cilj idr. «Prispevki k uresničevanju in izvajanju Alpske konvencije» (izvedba projekta: v letih 1995–96). Spletni naslov: www.nfi.at
	Poletna akademija «Žarišče Alpe»	CIPRA-International, Kneževina Lihtenštajn; LEONARDO – program EU, partnerji iz 7 alpskih držav	Izobraževanje in obveščanje, zlasti podiplomsko in / ali poklicno dopolnilno izobraževanje na področju alpske tematike, pomembne za okolje. Vsakoletni tečaj, prvi organiziran leta 1998. Spletni naslov: www.cipra.org
	Mednarodni znanstveni odbor za raziskovanje Alp (ISCAR)	6 znanstvenih inštitucij iz 6 alpskih držav	Spodbujanje vsealpskega in interdisciplinarnega sodelovanja na področju raziskovanja Alp in prenosa rezultatov raziskav v prakso in javnost.* Mednarodno konferenco na področju raziskovanja Alp. Navezuje se na raziskovalne interese Alpske konvencije. Spletni naslov: http://www.alpinestudies.unibe.ch/wiko.html
	Omrežje občin «Povezanost v Alpah»	glej članek na str. 9	glej članek na str. 9
	Alpsko mesto leta	glej članek na str. 9	glej članek na str. 9
	Mreža zavarovanih območij v Alpah	glej članek na str. 9	glej članek na str. 9
	«Akcijski program za izvajanje Protokola o varstvu narave»	Mreža zavarovanih območij v Alpah/ izvedba na operativni ravni: Parc National des Ecrins	Predlogi in ukrepi za uresničevanje posameznih vidikov (Francija, Slovenija) oz. celotnega protokola (Nemčija) www.alparc.org
	Natura 2000	EU in države članice. Podlaga: Direktiva EU o varstvu naravnih bivališč in prostoživeče flore in favne (1992)	Izvajanje vidikov združevanja v okviru Alpske konvencije na področju varstva narave, kar kot program za zavarovana območja za alpski prostor aktivno uporablja zlasti Francija. Spletni naslov: http://europa.eu.int/comm/environment/nature/natura.htm
Vsebinska raven – sektorski pristopi	«Izvajanje Protokola o hribovskem kmetijstvu Alpske konvencije»	EUROMONTANA Vodilna funkcija: Švica, Delovna skupnost za gorska območja (SAB)	Oblikovanje vzorčnih primerov (na lokalni oz. regionalni ravni) zlasti prek medsebojnega povezovanja med obstoječimi pobudami, razjasnitve priložnosti za čezmejni, v gorska območja orientirani in kmetijskopolitični lobi v okviru tradicionalnih interesnih združenj na področju kmetijstva. Sodelovanje med vzorčno regijo, pri čemer imajo osrednjo vlogo nove pobude. Spletni naslov: www.sab.ch
	INTERREG III B	EU, države in regije, vključno z Lihtenštajnom, Švico in Slovenijo	Akcijski program Evropske unije INTERREG III B za območje Alp, gl. CIPRA-Info št. 63, december 2001
	Mednarodne konference o gorskem gozdu	Prof. H. Scheiring, Innsbruck; avstrijsko ministrstvo za okolje/ gozdarstvo	Izvajanje in nadaljnji razvoj protokola, analiza in primerjava predpisov gozdno/ gozdarskopravnega področja v alpskih državah, dialog z lastniki gozdov in varstvo narave. Izvedba projekta: 1994 – Bolzano (Italija), 1998 – Innsbruck (Avstrija), 2000 – Maienfeld (Švica), 2002 – Grainau (Nemčija).

*Vsako drugo leto organizira odbor Alpski forum (AlpenForum)

Po predlogi Reinharda Gschöpfa, Dunaj

Omrežje občin «Povezanost v Alpah»

Ur. - Omrežje občin «Povezanost v Alpah» je združenje skoraj 150 občin s celotnega alpskega prostora od Francije do Slovenije, ki so se med seboj povezale, da bi lahko cilje Alpske konvencije uresničevale v vsakdanjem življenju in tako prispevale k uveljavljanju sonaravnega razvoja na območju Alp.

Članice našega združenja si v tesnem sodelovanju s prebivalci domače občine prizadevajo izboljšati okoljski, gospodarski in družbeni položaj. Svoje izkušnje in znanje si izmenjujejo na konferencah, srečanjih, zborovanjih in ekskurzijah, ki jih redno organizirajo. Poseben pomen ima pri tem sodelovanje občine tako

s svojimi prebivalci kakor tudi z drugimi «omrežnimi» občinami. Smiselno pa sodelovanje tega združenja dopolnjuje redno objavljanje informativnega gradiva, vzorčnih primerov delovanja ter izkušenj posameznih članic omrežja.

Nadaljnje informacije na spletnem naslovu:
www.alpenallianz.org (nem., it., fr., slov., ang.)

Mreža zavarovanih območij v Alpah

Ur.- Namera, da bi na čezmejni ravni ustvarili povezovalno med predeli Alp, ki so opredeljeni kot zavarovana območja, je zapisana že v Protokolu o varstvu narave in negi krajine v okviru Alpske konvencije. V času francoskega predsedovanja Alpski konvenciji leta 1994 je nastala ideja, da bi to namero uresničili v praksi. Vzpostavljena je bila mreža, ki ji Alpska konvencija priznava status izvedbenega instrumenta, sestavljajo pa jo uprave zavarovanih mrež različnih kategorij, kot so narodni parki, naravni rezervati, biosferni rezervati, naravni parki itd. Mreža si je za cilj postavila zlasti spodbujanje uresničevanja Protokola o varstvu narave

in negi krajine ter nastajanja partnerstev na zavarovanih območjih, pri čemer sodita ohranjanje biotske raznovrstnosti ter spodbujanje trajnostnega razvoja k poglavitnim ciljem, ki jih je treba doseči s podpiranjem hribovskega kmetijstva oz. turizma, katerega razvoj je skladen z naravo in kulturo na območju Alp.

Nadaljnje informacije so objavljene na spletni strani
www.alparc.org (v nem., angl., fr., it., slov.).

Alpsko mesto leta

Naziv alpsko mesto leta vsako leto podeljuje mednarodna žirija, ki jo sestavljajo predstavniki CIPRE, Delovne skupnosti alpskih mest in Pro Vite Alpine. Po avstrijskem Beljaku, ki je alpsko mesto postal leta 1998, italijanskem Bellunu (1999), slovenskem Mariboru (2000) in nemškem Bad Reichenhallu (2001) je ta naziv v letošnjem letu prejel francoski Gap. Alpsko mesto v letu 2003 bo Herisau v Švici.

Alpsko mesto leta se zavezuje, da se bo med letom:

- kritično ukvarjalo s položajem in vlogo mest v alpskem prostoru,
- zagotovilo aktivno udeležbo prebivalstva,
- ovrednotilo odnose do okoliških regij,

- uresničilo konkretne primere trajnostnega razvoja (prim. Alpsko konvencijo) in
- sodelovalo z drugimi mesti v alpskem prostoru in izven njega.

Kontaktni naslov:

Verein Alpenstadt des Jahres (Društvo «Alpsko mesto leta»), Lederergasse 20, A-9500 Villach; tel. in faks: 0043/4242 21 93 95, e-mail: a.kuebler@magnet.at

Priporočilo literature:

Manfred Perlik in Anton Kübler (izd.): Das Städtische und die Alpenkonvention, Dokumentation der Ergebnisse des Pilotprojektes «Alpenstadt des Jahres Villach 97» (Podoba mesta in Alpska konvencija. Dokumentacija o rezultatih pilotnega projekta «Beljak, alpsko mesto 1997»).

Primer za belo knjigo

Ohranjanje kulturne krajine

Ročna košnja travnikov povečuje estetsko in kulturno vrednost krajine

Ur. - Občina Oberammergau v Nemčiji že od leta 1985 dalje izvaja v okviru projekta za varovanje tradicionalne kulturne krajine program nege košenic na pobočjih, s katerim naj bi vzpodbudili košnjo na tradicionalen način. Cilji projekta so ohranjanje biotske raznovrstnosti, pospeševanje lokalnega hribovskega kmetijstva in povečanje vrednosti krajine za turizem.

Kljub visokim subvencijam in ponudbi občine, da bo prevzela izvajanje ukrepov nege kulturne krajine, kmetje niso pokazali posebne pripravljenosti, da bi pri programu sodelovali; v letu 1991 je bilo od 162 ha v program vključenih samo 56 ha površin.

Poleg tega je v letu 1995 občina v sodelovanju z Upravo za razvoj podeželja (DLE) začela izvajati postopek za obnovo košenic na pobočnik legah. V okviru tega projekta so s prodajo in nakupom zemljišč poskusili povečati število travnikov, ki se redno kosijo. Na ta način se je površina takih travnikov povečala na 72 ha.

Od leta 1998 je program vključen tudi v bavarski program pogodbenega varstva narave. Da bi izravnali nizke subvencijske stopnje, izplačuje občina obdelovalcem travnikov, ki ležijo v najhujši strmini, še dodatna sredstva. Subvencijska sredstva za obnavljanje košenic s pomočjo čiščenja travnikov itd. so dvakrat večja kot sredstva, namenjena za košnjo.

Protokol o hribovskem kmetijstvu, tretji odstavek 8 člena:

«Pri tem je treba poskrbeti za ohranjanje oz. obnavljanje tradicionalnih elementov kulturne krajine (gozd, gozdni robovi, gozdičevje, grmičevje, močvirni, suhi in pusti travniki, pašniki) kot tudi gospodarjenje z njimi.»

Primer za črno listo

Preprosta bivališča spremenjena v počitniške hiše

Preureditev objektov, ki niso več v kmetijski rabi, lahko povzroči težave

Ur. - Smučarsko središče Kravac, ki je eno od najbolj obiskanih centrov v Sloveniji, je od Ljubljane oddaljeno okoli 20km. Poleti vlada tukaj umirjeno razpoloženje, za katerega je značilno opravljanje običajnih kmetijskih del, obiskovalci pa hodijo na planinske izlete in gorske kolesarske ture. Večina obiskovalcev Kravca prihaja iz bližnjih naselij okoli Ljubljane.

V skladu z lokalnim zakonom, katerega glavni cilj je zagotavljanje varovanja in pospeševanja kmetijstva, je mogoče dobiti dovoljenje za gradnjo preprostih počitniških bivališč. V nekaterih primerih pa so se te preproste zgradbe spremenile v prave počitniške hiše, s tlakovanimi potmi in tekočo vodo.

Problemi v zvezi z gradnjo počitniških hiš nastanejo po eni strani zaradi naraščajočega turističnega povpraševanja, po drugi strani pa zaradi nasprotja med potrebo po kmetijski rabi, kamor spadajo tudi planine za pašo, in načeli varstva narave ter kmetijstva. Poleg

tega pa je v regiji tudi predvidena ustanovitev novega zavarovanega področja Kamniško-Savinjskega regijskega parka.

Župan je napovedal, da v bodoče ne bodo več izdajali dovoljenj za gradnjo počitniških hiš, medtem ko pristojne inšpekcijske službe ne kažejo nobenega namena, da bi zoper kršilce zakona ustrezno ukrepale.

Protokol o varstvu narave in urejanju krajine, 8. člen

«Pogodbenice bodo na podlagi krajinskega načrtovanja in v skladu s prostorskim načrtovanjem sprejele vse potrebne ukrepe za ohranitev in izboljšanje naravnega in sonaravnega življenjskega okolja prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst kakor tudi za druge značilne sestavine naravne in kulturne krajine.»

CIPRA-Italija praznuje desetletnico delovanja

Italijanski odbor CIPRE je bil ustanovljen spomladi leta 1992. Osmim združenjem, ki so takrat ustanovile CIPRO-Italija, so se do današnjih dni pridružile številne nove organizacije, tako da je leta 1996 prišlo do vzpostavitve sekretariata, v katerem je danes redno zaposlen en sodelavec. Hkrati se je razširilo tudi prvotno delovno področje sekretariata, ki je postal navezna točka za vse alpske teme.

Izvolitev novih funkcionarjev

Helmuth Moroder, ki je funkcijo predsednika CIPRE-Italija opravljal kar osem let, za to mesto ni več kandidiral. Nov predsednik je postal Damiano Di Simone, ki je v okoljevarstveni organizaciji Legambiente odgovoren za Alpe. Funkcijo podpredsednika, ki jo je opravljal Annibale Salsa, je prevzel Pier Giorgio Oliveti iz Italijanskega planinskega društva. Za tajnika je bil izvoljen Fabio Balocco, za blagajnika Gianni Cametti. Helmuthu Moroderju se ob tej priložnosti zahvaljujemo za vse, kar je v preteklih letih storil kot predsednik, novemu predsedniku pa želimo veliko uspeha pri opravljanju novih nalog.

Novi predsednik Damiano Di Simone je promoviral na področju živilske tehnologije, vendar pa ni bil v tej stroki nikoli zaposlen, saj je njegova poglavitna poklicna dejavnost varstvo okolja. Kot prostovoljec je sodeloval pri Legambiente, kjer je pristojen za razvoj projektov, s pomočjo katerih naj bi prebivalstvo in NVO pritegnili k sodelovanju pri načrtovanju krajine. Zlasti pa se ukvarja z oblikovanjem politike zavarovanih območij in krajine ter z razvojem lokalnih skupnosti. Velik del svojega časa posveča trajnostnemu razvoju na območju Alp, zlasti konfliktnim področjem, kot sta promet in infrastruktura.

Francesco Pastorelli
CIPRA-Italija

Bruno Corda, prvi predsednik CIPRE-Italija (levo), in Damiano Di Simone, sedanjí predsednik (desno)

Helmuth Moroder

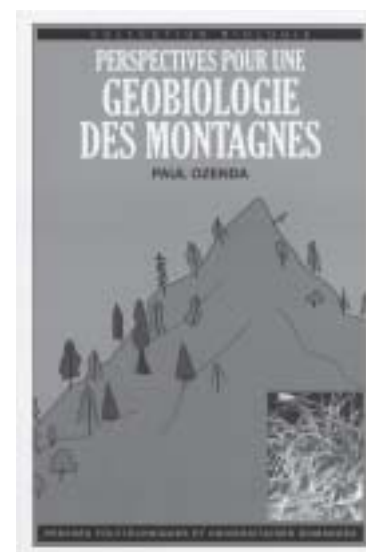
Obširna publikacija o rastju gorskih območij na severni polobli

Ur. - Paul Ozenda je s knjigo «Perspectives pour une géobiologie des montagnes» zapolnil vrzel, ki je na tem področju obstajala že nekaj časa: pripravil je namreč obsežen pregled nad rastjem gorskih območij na severni polobli in s tem hkrati tudi napravil pregled nad svojim štiridesetletnim raziskovalnim in pedagoškim delovanjem. V knjigi so uvodoma opredeljeni skupni ekološki pogoji, značilni za gorska območja. Osrednjo pozornost pa namenja Ozenda biotski raznovrstnosti rastlinskih združb, pri čemer obravnava splošne osnove, vprašanja merljivosti in ogroženosti rastlinskih združb. Sledi predstavitev konkretnih številčnih podatkov o raznovrstnosti rastlinskega sveta v gorskih območjih, ki je za območje Alp razčlenjen v višinske pasove. V naslednjem poglavju avtor v obravnavo vključi tudi druga srednjeevropska gorska območja, nato pa predlaga zasnovo za oblikovanje «orosistema», ki bi ga bilo mogoče uporabiti za vsa gorska območja na severni polobli. Knjiga je namenjena zlasti študentom, visokošolskim učiteljem

in raziskovalcem s področja biologije, botanike in biogeografije, prav tako pa tudi vsem, ki bi se radi seznanili z naravo in njenim varstvom.

Paul Ozenda je član francoske Akademije znanosti in italijanske Akademije gozdarskih znanosti, bil pa je tudi direktor laboratorija za rastlinsko biologijo na Univerzi v Grenoblu.

Ozenda, Paul (2002): Perspectives pour une géobiologie des montagnes. 208 strani, ISBN 2-88074-493-8. Presses Polytechniques et Universitaires romandes, Lausanne. 38 EUR.

Nov dosje alpMedie: vetrna energija v Alpah

Elektrarne na veter bodo v prihodnje postale alternativa jedrskim elektrarnam. Tako pravijo nekateri. Spet drugi so prepričani, da ti objekti, ki samo kazijo podobo krajine, nikoli ne bodo mogli nadomestiti jedrske energije, zato naj jih ne bi na območju Alp prav nič potrebovali. O teh in številnih drugih vprašanjih, ki se zastavljajo v zvezi z vetrno energijo, je CIPRA na spletni strani alpMedia.net nedavno objavila nov dosje.

Ur. - Zaradi zaskrbljenosti, ki se je pojavila ob segregovanju ozračja z vsemi njegovimi posledicami, katerega vzrok so v največji meri emisije CO₂, ki se sproščajo pri izogrevanju fosilnih goriv, se je mnenje prebivalstva glede fosilnih goriv že pred časom spremenilo. Poleg tega je prišlo do sprememb tudi v gospodarstvu: zaradi padajočih cen nafte so imeli doslej obnovljivi viri energije kaj malo možnosti, da bi se uveljavili, a ponudba obnovljivih virov energije postaja v zadnjem času cenovno vedno ugodnejša. Z vidika ekonomičnosti prednjači energija vetra. Trenutno so cene nafte visoke in vse kaže, da se bo tak razvoj nadaljeval tudi v prihodnje. Ne glede na izčrpanost virov pa nafta ne more biti tisti energent, na katerega lahko računamo v prihodnosti.

Vetrna energija je postala najhitreje rastoča gospodarska veja: v svetovnem merilu se je njena proizvod-

nja od leta 1995 povečala za petkrat, medtem ko se je v istem obdobju raba premoga za proizvodnjo energije zmanjšala za devet odstotkov. Večina industrijskih držav še naprej širi svoje zmogljivosti za proizvodnjo električne energije iz vetrne energije. Tako v Evropi načrtujejo, da bodo postavili nove vetrne elektrarne na nemški, francoski, angleški, irski, nizozemski, belgijski, danski in švedski obali.

Učinkovitost velikih vetrnih turbin, postavljenih na različnih morskih obalah, je nedvomno prepričljiva, a kako bi se obnesla v Alpah? So v alpskem svetu potenciali vetra dovolj močni, predvsem pa, ali je zagotovljena stalnost vetrnih zmogljivosti? Kakšne bo videti vetrne turbine v idiličnem gorskem prostoru? Vetrnice v tako prostranem prostoru, kot je severni del Nemčije, na krajino nimajo tako izrazito negativnega vizualnega vpliva, kot bi to bilo v alpski krajini, ki se razteza na manjši in omejeni površini. Ali bodo vetrnice odgnale ptice in turiste?

Odgovore si preberite v novem dosjeju o vetrni energiji na območju Alp.

www.alpmedia.net

Sklad Aage V. Jensen Charity Foundation iz Vaduza (FL) je finančno podpril izid te številke biltena CIPRA-Info.

AZB FL-9494 Schaan / P. P. / Journal
1/01

Adressberichtigungen nach A1, Nr. 552 melden.		Zurechtweisungen durchkreuzen – Marquer ce qui convient	
Pare una crocetta secondo il caso			
Weggezogen:	Adresse ungenügend	Uhr: beschriftet	Abnahme
Adressänderung abgelesen	Adresse nicht	Uhr: abgelesen	Diebstahl
Adressänderung abgelesen	Adresse nicht	Uhr: abgelesen	Diebstahl
Datum der Expedition expiré	Adresse ungenügend	Uhr: beschriftet	Abnahme
Trasporto: insufficiente	Adresse nicht	Uhr: abgelesen	Diebstahl
Termine di spedizione scaduto	Adresse ungenügend	Uhr: beschriftet	Abnahme

KOLOFON

Obvestila CIPRE

izhajajo 4-krat letno

Kolofon Obvestila CIPRE – izhajajo 4-krat letno – Uredništvo (Ur.): Andreas Götz, Michel Revaz, Gerhard Hornsteiner, Marcella Morandini, Tatjana Reeg, Lorenz Schmidt, Aurelia Ullrich – CIPRA-International – drugi avtorji: Lukas Frey, Katarina Lins, Ulrich Lutz, Francesco Pastorelli, Andreas Weissen – Prevodi: Fabienne Juil-land, Carlo Gubetti, Nataša Leskovic-Ursič – Pri ponatisu zaželjena navedba vira – Natisnjeno na recikliranem papir – Nemška, francoska, italijanska in slovenska izdaja – Celotna naklada: 12.400 – Tisk: Gutenberg AG, Schaan/Liechtenstein.

CIPRA-International, Im Bretscha 22, FL-9494 Schaan,
Tel.: 00423 237 40 30, Fax: 00423 237 40 31, cipra@cipra.org, www.cipra.org

Nacionalni odbori:

CIPRA-Deutschland, Heinrichgasse 8, D-87435 Kempten/Allgäu,
Tel.: 0049 831 52 09 501, Fax: 0049 831 18 024, info@cipra.de, www.cipra.de

CIPRA-France, 36, rue Nicolas Chorier, F-38000 Grenoble
Tel.: 0033 476 48 17 46, Fax: 0033 476 48 17 46, cipra.france@wanadoo.fr

CIPRA-Italia, c/o Pro Natura Torino, via Pastrengo 20, I-10128 Torino
Tel.: 0039 011 54 86 26, Fax: 0039 011 534 120, cipra@arpnet.it

CIPRA-Liechtenstein, c/o LGU, Im Bretscha 22, FL-9494 Schaan
Tel.: 00423 232 52 62, Fax: 00423 237 40 31, lgu@lgu.li, www.lgu.li

CIPRA-Österreich, c/o Umweltdachverband, Alserstrasse 21/1/5, A-1080 Wien
Tel.: 0043 1 401 13 36, Fax: 0043 1 401 13 50,
cipra@umweltdachverband.at, www.umweltdachverband.at/cipra

CIPRA-Schweiz, Hohlstrasse 489, CH-8048 Zürich
Tel.: 0041 1 431 27 30, Fax: 0041 1 430 19 33, cipra@cipra.ch

CIPRA-Slovenija, Večna pot 2, SI-1000 Ljubljana, Tel.: 00386 1 200 78 00 (int. 209),
cipra@gozd.si, www.zrc-sazu.si/cipra/

Regionalni odbor:

CIPRA-Südtirol, c/o Dachv. f. Natur- u. Umweltschutz, Kornpl. 10, I-39100 Bozen
Tel.: 0039 0471 97 37 00, Fax: 0039 0471 97 67 55, info@umwelt.bz.it; www.umwelt.bz.it

Podporni član:

Nederlandse Milieu Groep Alpen (NMGa), Keucheniushof 15, NL-5631 NG Eindhoven,
Tel.: 0031 40 281 47 84, nmgag@bergsport.com, www.nmgag.bergsport.com